

การบริหารจัดการป่าชุมชนโคกป่าชี

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง จังหวัดกาฬสินธุ์

ป่าชุมชนบ้านโคกป่าชีเป็นป่าสาธารณะมีเนื้อที่ 1,268 ไร่ เดิมอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดงแอ้ง ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบเป็นชนเผ่าภูไท ซึ่งมีวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตที่อิงอยู่กับธรรมชาติ อาศัยป่าเป็นแหล่งที่อยู่ เชื้อเพลิง อาหาร ยารักษาโรค และประโยชน์อื่นๆ ด้วยวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพิงป่าไม้ชาวภูไทจึงปลูกฝังให้ลูกหลานมีความรัก และหวงแหนผืนป่า ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ชุมชนขยายตัว และการคมนาคมสะดวก ทำให้มีผู้เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่ามากขึ้น ไม่เพียงแค่ว่า การใช้ป่าเพื่อประโยชน์ในครัวเรือน การเก็บของป่าไปขาย รวมถึงการตัดไม้และถากป่า เมื่อมีการใช้ประโยชน์อย่างอิสระ ประกอบกับมักเกิดไฟป่าขึ้นบ่อยครั้งในฤดูแล้งทำให้โคกป่าชี เป็นป่าที่เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้างได้ตระหนักถึงความสำคัญของผืนป่าแห่งนี้ในฐานะแหล่งที่มาของที่อยู่อาศัยและอาหาร จึงวางแผนที่จะฟื้นฟู บำรุงรักษาพัฒนาโคกป่าชีให้เป็นป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: กุฉินารายณ์
จังหวัด: กาฬสินธุ์

ประชากร: 5,591 คน

พื้นที่: 56 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2543 อบต.หนองห้างได้จัดทำโครงการ “การบริหารจัดการป่าชุมชนโคกป่าชี” โดยดำเนินการจัดการประชุมประชาคมเพื่อปรึกษาหารือระหว่างอบต. ประชาชนทุกกลุ่ม องค์การในตำบล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในการหาแนวทางการบริหารจัดการป่าโคกป่าชี ให้เป็นผืนป่าที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนและยังความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. การบริหารจัดการป่าชุมชน

- ได้รับอนุมัติจากกรมป่าไม้ให้จัดโคกป่าชีเป็นป่าชุมชน ขึ้นในปี 2544 เนื้อที่ 1,268 ไร่
- การจัดองค์กรดำเนินการ ประกอบด้วยคณะทำงาน 6 ฝ่าย 1.คณะกรรมการบริหารจัดการป่าชุมชน 2. กลุ่มดำเนินการทำหน้าที่ในกลุ่มที่ดินสังกัด 3. กรรมการการเงิน-บัญชี 4. กรรมการประชาสัมพันธ์ 5. เลขานุการกลุ่ม 6. คณะกรรมการที่ปรึกษา
- ประสานความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) เพื่อปฏิบัติงานต่าง ๆ ในป่าชุมชนโคกป่าชี ตามกฎระเบียบการใช้ประโยชน์จากป่า มีราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นสมาชิกกลุ่มราษฎรพิทักษ์ป่า 1 รุ่นจำนวน 96 คน และประชาชนในพื้นที่ชุมชนทุกคนเป็นสมาชิกผู้ใช้ประโยชน์จากป่า
- จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสู้ไฟป่า โดยจัดอบรมอาสาสมัครสู้ไฟป่าพร้อมกับเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐานและสำนักงานควบคุมไฟป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 12 คน
- จัดตั้งกลุ่มหมอยาสมุนไพร โดยมีสถานีอนามัยในตำบลจัดอบรมให้ความรู้เรื่องสมุนไพร จัดให้สมาชิกได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการนำสมุนไพรมาใช้ การเก็บสมุนไพร และการปลูกสมุนไพรในป่า กลุ่มมีสมาชิกจำนวน 10 คน

- จัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าลาดตระเวนรอบพื้นที่วันละ 2 เวลา เข้า-เย็น ผลัดละ 2 คน
 - จัดตั้งหน่วยอนุรักษ์สัตว์ป่าลาดตระเวนในพื้นที่และรอบป่าวันละ 2 เวลา เข้า-เย็น ผลัดละ 4 คน โดย อบต. ได้จัดสรรงบประมาณ 10,000 บาท ซื้อจักรยาน 10 คัน เป็นยานพาหนะในการออกลาดตระเวน
 - จัดตั้งด่านตรวจกันบริเวณทางเข้าเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าหาของป่าจากประชาชนนอกพื้นที่คนละ 10 บาท /ครั้ง โดยให้เก็บของป่าเท่าที่ตนสามารถถือติดตัวออกไปได้และตรวจสอบผู้ผ่านเข้า-ออก ในระยะแรกต้องอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่สำนักงานป่าไม้เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือวางใจ
 - ได้รับโล่เกียติยศป่าพื้นบ้านอาหารชุมชนดีเด่น จากกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2545
 - ได้รับรางวัลพระราชทานธงพิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิต ระดับช้างเผือก 1 ตัว จากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ปี พ.ศ. 2546
2. กิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า
- จัดอบรมการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แก่กลุ่มอาสาสมัครรักษาป่าตำบลหนองห้าง มีผู้เป็นสมาชิกจำนวน 129 คน ทำการร่วมปลูกป่าเพิ่มเติมในชุมชนโคกป่า โดยในปี 2544 อบต.จัดงบประมาณสนับสนุน 30,000 บาท
 - จัดอบรมการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และดูแลในเรื่องการปลูกป่าให้แก่ประชาชนตัวแทนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 คน รวม 90 คน และมีข้าราชการในพื้นที่อีกจำนวนหนึ่ง
 - เชิญชวนประชาชนร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น สร้างฝายกันน้ำ ปลูกป่า ปลูกพืชสมุนไพร พืชอาหาร ในวันสำคัญต่างๆ อาทิ วันวิสาขบูชา วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
 - จัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ มีป้ายบอกข้อมูลสภาพป่า พืชสำคัญ ระบบนิเวศในพื้นที่ รวม 25 จุด รวมระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร
 - จัดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการบำรุงรักษาป่าอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง ในงานหรือเทศกาลต่างๆ โดยผ่านหอวิทยุกระจายข่าว โรงเรียนประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง ครูสอนกล่าวกับนักเรียนผู้ปกครอง
 - เผยแพร่ข้อมูลโครงการบริหารจัดการป่าชุมชนโคกป่าฯ และนำคณะผู้สนใจกลุ่ม องค์กร นักวิจัยเข้าศึกษาในบริเวณป่าชุมชนโคกป่าฯ
3. เขียนแผนงานและโครงการเสนอของบประมาณเงินอุดหนุนพิเศษเฉพาะกิจ จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ป่าชุมชนโคกป่าฯเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นจำนวน 7,100,000 และดำเนินการติดต่อสำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเพื่อขอรับการสนับสนุนเรื่องที่ดินพื้นที่ป่าที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งได้รับการสนับสนุนโครงการด้วยดีจากทั้ง 2 หน่วยงาน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. ติดต่อขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาให้ป่าชุมชนโคกป่าฯเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเงิน 7,100,000 บาท
2. อบต.สนับสนุนงบประมาณในการอบรมและศึกษาดูงานตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน จำนวน 205,500 บาท
3. อบต. สนับสนุนงบประมาณค่าปลูกป่า กล้าไม้ ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน 33,000 บาท
4. อบต.สนับสนุนงบประมาณค่าสำรวจเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและค่าจัดทำป้ายข้อมูล 10,000 บาท

การระดมทุน/การระดมทุน	5. อบต.สนับสนุนงบประมาณในการบำรุงรักษาป่าตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงปัจจุบัน จำนวน 40,000 บาท 1. เก็บค่าธรรมเนียมการเข้าเก็บของป่าจากประชาชนนอกพื้นที่ชุมชน 10 บาท ต่อคน/ครั้ง รวมถึงเงินค่าปรับได้นำมาจัดสรร ดังนี้ - 50 % เป็นค่าตอบแทนแก่คณะทำงาน - 30 % เป็นเงินกองทุนกลุ่มเพื่อการดูแลบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาพื้นที่สาธารณประโยชน์ - 20 % เป็นค่าบริหารดำเนินงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. จักรยาน 10 คัน ราคาคันละ 1,500 บาท 2. ป้ายข้อมูล 25 ป้าย 3. รองเท้าบูท 4. อุปกรณ์ดับเพลิง
บุคลากร	1. นายกอบต., ปลัดอบต. และเจ้าหน้าที่อบต. ริเริ่ม อำนวยความสะดวกให้การสนับสนุนโครงการและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ 2. ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าประกอบด้วย - คณะกรรมการบริหารกลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า 18 คนเป็นสมาชิกที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนจากแต่ละกลุ่ม ตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้านทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป แก้ไขปัญหาพิจารณาตัดสินเมื่อมีผู้ละเมิดกฎระเบียบ - เลขานุการกลุ่ม 4 คน ประกอบด้วยอาสาสมัครผู้ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม ทำหน้าที่จดบันทึก รายงานการประชุม จัดเตรียมเอกสาร และติดต่อประสานงาน - กรรมการการเงิน-บัญชี 4 คน ประกอบด้วยอาสาสมัครผู้ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม ทำหน้าที่รักษาเงิน รับจ่ายเงิน จัดทำบัญชี ควบคุมเก็บรักษาข้อมูลการใช้จ่าย - กรรมการประชาสัมพันธ์งาน 4 คน ประกอบด้วยอาสาสมัครผู้ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม ทำหน้าที่แจ้งให้ประชาชนทราบกิจกรรม ผลการดำเนินงานของกลุ่ม สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเสริมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า - คณะกรรมการที่ปรึกษา 10 คน ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้านหัวหน้าหน่วยงานในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีหน้าที่ดูแล ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำปรึกษาในการบริหาร และให้ความเห็นชอบในมติลงโทษผู้กระทำผิดระเบียบ - กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าจำนวน 129 คนได้แบ่งสังกัดตามกลุ่ม 7 กลุ่ม ดังนี้ • กลุ่มป้องกันรักษาป่า 12 คน ออกลาดตระเวนรอบป่าเข้า – เย็น • กลุ่มปลูกป่า 12 คน รับผิดชอบเรื่องการปลูกป่า • กลุ่มป้องกันไฟป่า 11 คน ดูแลและป้องกันไฟป่าในหน้าแล้ง • กลุ่มดูแลรักษาและปลูกสมุนไพร 10 คน ปลูกและดูแลรักษาสมุนไพร • กลุ่มด้านตรวจ 8 คน กั้นด้านตรวจบริเวณทางเข้า เก็บเงินค่าหาของป่า และตรวจสอบคนเข้า-ออก • กลุ่มอนุรักษ์สัตว์ป่า 9 คน ลาดตระเวนรอบป่า ในป่าตรวจสอบการลักลอบล่าสัตว์ เข้า-เย็น • กลุ่มประชาสัมพันธ์ 11 คน ให้ข้อมูลข่าวสารการดูแลรักษาป่า แจ้งข่าวเหตุการณ์สำคัญ และประสานงานกับ อบต.

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2541	- จัดอบรมอาสาสมัครสู้ไฟป่า และจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสู้ไฟป่า ปฏิบัติงานในการควบคุมและป้องกันไฟป่า	อบต.หนองห้าง/เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน/ สำนักงานควบคุมไฟป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2542	- จัดอบรมให้ความรู้ ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าของป่าไม้ และจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า จัดประชุมออกกฎระเบียบ ควบคุมการหาของป่ารวมทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านต่างๆ	อบต.หนองห้าง/ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน/ สำนักงานควบคุมไฟป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
12 สิงหาคม 2542	- ปลุกป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ 12 สิงหาคม	อบต.หนองห้าง/กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า
28-30 สิงหาคม 2542	- สถานีอนามัยในตำบลอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร และจัดตั้งกลุ่มหมอสมุนไพรขึ้น อบต.ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม หมอสมุนไพรจะเดินตรวจสอบดูแลรักษาในบริเวณพื้นที่ป่าเพื่อให้คำแนะนำ และไม่เก็บของป่าแบบทำลาย	อบต.หนองห้าง/สถานีอนามัยตำบลหนองห้าง
2543	- อบต. จัดประชุมประชาคมตำบล สืบหาข้อมูลและประสานงานกับทุกหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งป่าชุมชน โคกป่าซิ่นโดยมีเนื้อที่ 1,268 ไร่	อบต.หนองห้าง/เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน/ สำนักงานควบคุมไฟป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2543	- กรณีที่จับผู้บุกรุกตัดไม้/ จับสัตว์ป่าอนุรักษ์ได้นำตัวส่งคณะกรรมการบริหารป่าชุมชนพิจารณาลงโทษเปรียบเทียบตามระเบียบ พร้อมทั้งอธิบายชี้แจงให้เข้ามากระทำผิดอีก	คณะกรรมการบริหารป่าชุมชน/กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า
2543	จัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	อบต.หนองห้าง/เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน/สำนักงานควบคุมไฟป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2543	- ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของกลุ่มราษฎรอาสาสมัคร ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนอนุรักษ์และหวงแหนป่าไม้เป็นประจำ ด้วยวิทยุชุมชนและโรงเรียนในชุมชน	กลุ่ม – คณะกรรมการประชาสัมพันธ์/โรงเรียนในชุมชน
2544	- บำรุงรักษาและปลูกป่าเพิ่มเติมในป่าชุมชนโคกป่าซิ่น	อบต.หนองห้าง/ กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2545	- ให้บริการข้อมูลการดูแลรักษาป่าชุมชนและนำนักวิจัย สถานศึกษา องค์กรที่สนใจ เข้าศึกษาในพื้นที่ป่า	อบต.หนองห้าง/ กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า
2545	- ปลุกป่าชุมชนเพิ่มเติม	อบต.หนองห้าง/กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า
2546	- อบต. สนับสนุนงบประมาณ 15,000 บาท ซื้อจักรยาน 10 คัน สำหรับ รสทป. ใช้เป็นยานพาหนะออกลาดตระเวนรักษาป่า	อบต.หนองห้าง
25-28 มีนาคม 2546	-จัดฝึกอบรม รสทป. 1 รุ่น จำนวน 96 คน	อบต.,หนองห้าง/ กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า อบต.หนองห้าง
2547	- เขียนแผนงานและโครงการพัฒนาป่าชุมชน โคกป่าซี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯเสนอกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อของบประมาณสนับสนุน	อบต.หนองห้าง/กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า/เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน/สำนักงานควบคุมไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ/กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

- เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน อบรมให้ความรู้ ให้ประชาชนรักและหวงแหนป่า ก่อตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ป่าสำรวจเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ช่วยให้ข้อมูลทำป้ายบอกข้อมูลพรรณสมุนไพร
- สถานีอนามัยหนองห้าง อบรมให้ความรู้เรื่องสมุนไพร ก่อตั้งกลุ่มหมอยาสมุนไพร การดูแลรักษาป่า ไฟป่า
- สำนักควบคุมไฟฟ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความรู้เรื่องการควบคุมไฟฟ้าร่วมปฏิบัติการสู้ไฟป่า
- โรงเรียนหนองห้างเจริญวิทย สอน/อบรม/ให้ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือแก่อบต.หนองห้าง
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้คำแนะนำด้านกฎหมายในการร่างกฎระเบียบป่าชุมชน ช่วยประสานงานระหว่างท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐ ร่วมรณรงค์ให้ความรู้แก่ราษฎร และส่งเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาร่วมประจำการด้านตรวจคนเข้า-ออกป่าชุมชน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ป่าเป็นพื้นที่สาธารณะประชาชนต่างเข้าใช้ประโยชน์จากป่าได้โดยอิสระ ทำให้โคกป่าชื้ออยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม ในปี 2540 มีพื้นที่ป่าเหลือประมาณร้อยละ 30 จากบริเวณ พื้นที่ทั้งหมด พบพรรณไม้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 4.5 เมตร สูงมากกว่า 1 เมตร จำนวน 16 ชนิด ที่เหลือเป็นไม้พื้นล่างขนาดเล็กความสูงไม่เกิน 50 เซนติเมตร จำนวน 149 ชนิด ส่วนใหญ่เป็นแมลงสัตว์เลื้อยคลาน นก
2. เกิดการเผาป่าขึ้นเป็นประจำตลอดปีโดยชาวบ้านผู้เข้าเก็บของป่า โดยเฉพาะในฤดู ร้อนการเผาป่าลุกลามเข้าไปในพื้นที่ป่าชุมชนแทบทั้งหมด
3. ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบดูแลพื้นที่ป่าโคกชีโดยตรง ขาดการประสานงานที่ดีจึงไม่สามารถบริหารจัดการ และดูแลได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง
4. ประชาชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบนิเวศของป่าไม่มุ่งแต่การหาประโยชน์แต่ไม่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ บำรุงและปลูกป่าเพิ่มเติม
5. ป่าไม้ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเสื่อมโทรม เพราะถูกทำลายเป็นจำนวนมาก
6. เกิดไฟป่าบ่อยครั้งเพราะประชาชนเชื่อว่าการเผาป่าช่วยกำจัดสัตว์มีพิษและช่วยให้การหาของป่าทำได้ง่ายขึ้น
7. การใช้สมุนไพรอยู่อย่างจำกัด เพราะหมอยาไม่เผยแพร่ความรู้

หลังการดำเนินการ

1. การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าลดลง โดยในปี 2546 พบผู้ลักลอบตัดไม้ 2 ราย โคกป่าชื้อมีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60 ในปี 2546 ความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ใกล้เคียงคืนมาในปี 2544-2545 สังเกตได้จากการพบเห็ดในบริเวณโคกป่าชื้อ 193 ชนิด ส่วนใหญ่เป็นเห็ดที่บริโภค ปีหนึ่งๆ เก็บเห็ดได้ประมาณ 4,814 กิโลกรัม คิดเป็นรายได้ 758,915 บาท พันธุ์ไม้เจริญเติบโตมีขนาดลำต้นใหญ่ขึ้นสามารถพบสัตว์ป่าขนาดกลาง เช่น หมูป่า ชะมด เข้ามาหากินได้เป็นครั้งคราว นอกจากนี้กลุ่มสมุนไพรยังได้ปลูกพืชอาหาร และสมุนไพรเพิ่มเติมสำหรับความต้องการใช้ของชุมชน ทำให้โคกป่าชื้อคืนสภาพจากป่าที่เริ่มเสื่อมโทรมกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง
2. การเกิดไฟป่าจากมนุษย์ลดลงร้อยละ 60
3. โคกป่าชื้อมีการดูแลจัดการได้ทั่วถึงครอบคลุมบริเวณพื้นที่ การบริหารจัดการป่าเป็นการทำงานร่วมกันของประชาคมตำบลโคกป่าชื้อ ซึ่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลและอาสาสมัครประชาชนกลุ่มต่างๆ วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแกนหลักในการผลักดันริเริ่ม อำนาจการ และประสานงาน มีการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการ กลุ่มและสมาชิกเพื่อรับผิดชอบดำเนินโครงการป่าชุมชน
4. ประชาชนที่ผ่านการอบรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ร้อยละ 70 เข้าร่วมทำกิจกรรมบำรุงรักษาป่า บำรุงรักษาป่า บำรุงรักษาป่า และมีพฤติกรรมเก็บของป่าในเชิงอนุรักษ์ ไม่เผาทำลายป่าอีก ประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้ในปี 2546 พบผู้ฝ่าฝืนทำผิดระเบียบในพื้นที่ ไม่เกิน 3 ราย

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ในระยะแรกมีปัญหาในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากประชาชนนอกชุมชนที่เข้ามาเก็บของป่า	1. ประสานงานให้เจ้าหน้าที่จากเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐานมาชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชน และให้เจ้าหน้าที่รัฐบาลมาร่วมปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
2. ประชาชนนอกชุมชนเข้ามาเก็บของป่าแบบทำลาย	2. จัดการให้กลุ่ม รสทป. ติดตามดูแลและให้คำแนะนำทำความเข้าใจในการเก็บของป่าแบบยั่งยืน
3. การลักลอบตัดไม้และจับสัตว์หวงห้าม	3. จัดชุดกำลังลาดตระเวน ปั่นจักรยานรอบป่าเป็นระยะๆ ในฤดูเก็บของป่า 4. จับผู้ลักลอบทำผิดส่งคณะกรรมการบริหารป่าชุมชน ลงโทษตามกฎหมายที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจไม่ให้กลับมาทำผิดระเบียบในพื้นที่อีก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความสามัคคี เสียสละ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะของประชาคมตำบลโคกป่าชี่
2. การติดต่อประสานงานที่ดี และความสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำ เป็นนักประสานงาน เข้าใจในหลักการจัดการ และตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ว่าเป็นที่มาของปัจจัยในการดำรงชีวิต ซึ่งจะต้องบำรุงรักษาและจัดการให้ดี ชุมชนจึงจะสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืนนาน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

ความยั่งยืนเกิดจากความร่วมมือของประชาชนในชุมชน การตระหนักในความสำคัญของป่า ความรักและหวงแหนป่า การบริหารจัดการและกฎระเบียบที่ตั้งขึ้น ตลอดจนงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจาก อบต.หนองห้าง

บทเรียนที่ได้รับ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถริเริ่มโครงการที่เป็นประโยชน์กับชุมชนได้ โดยอาศัยความร่วมมือ การรวมกลุ่มจากประชาชนในชุมชน อบต. มีบทบาทในการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ประสานงาน และอำนวยความสะดวกประชาชน
2. โครงการจะสำเร็จได้ต้องใช้เวลา ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความต้องการ วางแผน บริหารจัดการ และตระหนักในความรับผิดชอบที่ต้องดูแลรักษาป่าร่วมกัน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายวิทยา ทะมานนท์
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง
ที่อยู่ : บ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
โทรศัพท์ : (043) 851-915, (09) 277-7814

ชื่อ-นามสกุล : นางสาววีพรรณ ไชยพันธ์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง
ที่อยู่ : บ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
โทรศัพท์ : (043) 851-915, (043) 851-912, (06) 061-8307

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 1 บ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110
ขนาดพื้นที่	56 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,709,200 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
งบประมาณรายได้	3,740,111 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	6 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	5,519 คน
จำนวนครัวเรือน	1,325 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	22,000 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิต ประชากร	ตำบลหนองห้างตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอกุฉินารายณ์ อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มสลับที่ดอน มีลำห้วยธรรมชาติที่ไหลจากภูเขา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวภูไท มีประเพณีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีสายสัมพันธ์เป็นเครือญาติใกล้ชิด มีความสามัคคีเอื้ออารีต่อกัน เป็นชุมชนพึ่งตนเอง นอกจากประชาชนจะมีทุนทางสังคมที่เข้มแข็งแล้ว ยังมีผลผลิตที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ การทำนาเป็นอาชีพที่สำคัญ นอกจากนั้นยังมีอาชีพเสริม เช่น การทอผ้าพื้นเมือง ผ้าไหม การจักสานกระติบข้าวเหนียว เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้ชาวตำบลหนองห้างได้มากพอสมควร